Suomen ympäristökeskus SYKE
PL 140
00251 HELSINKI

Asiantuntijalausunto

19.2.2018 SYKE-2018-J-34

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Pyyntö 9.2.2018
Käsittely 20.2.2018 klo 10.00

Hallituksen esitys jätelain muuttamisesta HE 195/2017 vp

Hallitus esittää jätelain vastuunjakoa koskevien säännösten muuttamista pääministeri Sipilän hallitusohjelman mukaisesti.

SYKE haluaa tässä muistiossa kiinnittää huomiota kolmeen seikkaan:
- jätelainsäädännön toistuvien muutosten vaikutuksiin
- ehdotukseen sisältyvään vaikutusten arviointiin
- näköpiirissä olevaan tarpeeseen uudistaa lainsäädäntöä kiertotaloutta edistäväksi

1) Yhdyskuntien jätehuollon järjestämistä koskevien vastuiden määrittely vaikuttaa oleellisesti jätehuollon eri toimijoiden asemaan. Erityisesti pääomia sitovien päätösten ja pitkäaikaisten sitoumusten kannalta vastuiden ennakoitavuus on tärkeää. Tämä koskee yhtälailla julkisia toimijoita, kuten kuntia ja kunnallisia jäteyhtiöitä, sekä yksityisiä tahoja, kuten kiinteistöomistajia ja alan yrityksiä.

Vastuisiin on vuoden 2007 jälkeen tehty kaksi muutosta (411/2007) ja (646/2011). Jos esitys hyväksytään, niin yhdyskuntajätehuollon vastuunjakoa muutettaisiin kolmatta kertaa noin kymmenen vuoden sisällä. SYKE esitti 15.8.2017 antamassaan lausunnossa (SYKE-2017-J-126), että vastuurajausten toistuva siirtely on vahingollista pitkäjänteisen kehittämisen kannalta.

2) Lakiesityksen perusteluissa on arvioitu varsin kattavasti muutosesitysten vaikutuksia. SYKE kiinnittää huomiota siihen, että esitykseen sisältyvän vaikutusten arvioinnin ja erityisesti asiantuntijalausunnon perusteella hallituksen ehdotusten vaikutukset jäävät epäselviksi ja epävarmoiksi.

SYKE:n näkemyksen mukaan on mahdollista, että esityksen seurauksena edellytykset kiertotaloutta edistävien innovaatioiden kehittämiselle eivät parane. Lisäksi muutosten toimeenpano aiheuttaa hallinnollisia kustannuksia viranomaisille ja toiminnanharjoittajille.

3) SYKE arvioi, että valmisteilla olevien EU:n jätedirektiivien muutos tulee vaikuttamaan laajasti jätealan lakeihin että asetuksiin.

EU:n komissio perui 2014 joulukuussa ehdotuksensa jätehuoltoa, kaatopaikkoja ja pakkausjätteitä koskevien direktiivien (2008/98/EC, 1999//31/EC, 94/62/EC) muuttamiseksi. Jatkotoimien aikataulu on tarkentunut vasta äskettäin. EU:n parlamentti, neuvosto ja komission linjasivat joulukuussa 2017 muutosten sisältöä ja aikataulua. Nykytietojen mukaan on todennäköistä, että direktiivien muutokset tullaan hyväksymään vuoden 2018 aikana ja niiden täytäntöönpano ajoittunee vuodelle 2020.

SYKEn näkemyksen mukaan kansallista lainsäädäntöä tulisi uudistaa siten, että se osaltaan tukisi Suomen kehittymistä kiertotalouden esimerkkimaaksi. SYKEn näkemyksen mukaan nyt olisi tarkoituksenmukaista suunnata lainvalmistelun voimavarat EU:n kiertotalouspaketin ja uudistetun jätedirektiivin tehokkaaseen ja tarkoituksenmukaiseen kansalliseen täytäntöönpanoon. Tässä yhteydessä tulisi ottaa huomioon myös ne tavoitteet, joita on otettu esille tämän lakiesityksen perusteluissa

Lausunnon valmisteluun ovat Suomen ympäristökeskuksessa osallistuneet palvelujohtaja Harri Juvonen, erikoistutkija Jussi Kauppila, erikoistutkija Petrus Kautto ja ryhmäpäällikkö Tuuli Myllymaa.